



Uusikaupunki

Uudenkaupungin kaupungin lausunto Varsinais-Suomen hyvinvointialueen palveluverkkosuunnitelmaan vuosille 2027–2029 sekä palveluverkkovisioon 2027–2037

Kaupunginhallitus 17.08.2026
4394/00.04.02/2026

Valmistelija: Talous- ja hallintojohtaja Katja Aalto
Hyvinvointijohtaja Jan Vuorenlaakso
etunimi.sukunimi(ät)uusikaupunki.fi

Uudenkaupungin kaupungin kirjaamo vastaanotti 11.6.2026 kirjatun kirjeen Varsinais-Suomen hyvinvointialueelta. Kirjeessä hyvinvointialue pyytää Varsinais-Suomen kunnilta ja yrityksiltä ja muilta sidosryhmiltään lausuntoa palveluverkkovisiostaan vuosille 2027–2037 sekä palveluverkkosuunnitelmastaan vuosille 2027–2029.

Valmistellut luonnokset ovat Varsinais-Suomen hyvinvointialueen pitkän aikavälin palveluverkkovisio sekä palveluverkkosuunnitelma lähivuosille 2027–2029. Kyseiset dokumentit ovat virkahenkilöluonnoksia, joihin annettujen lausuntojen pohjalta laaditaan varsinaiset virkahenkilöesitykset, jotka julkaistaan 31.8.2026. Luonnosesitysten poliittinen käsittely käynnistyy syyskuussa 2026.

Lausunnon viimeinen jättöpäivä on 17.8.2026.

Palveluverkkosuunnitelma 2027–2029

Uudenkaupungin kaupunki pitää tärkeänä, että Varsinais-Suomen hyvinvointialueen palveluverkkosuunnitelman avulla turvataan palvelujen yhdenvertainen saatavuus koko hyvinvointialueella ja että ne huomioivat alueelliset erityispiirteet.

Sote-keskuspalvelut/ Avoterveydenhuolto

Uudenkaupungin näkökulmasta on erittäin hyvä ja positiivinen asia, että Uudessakaupungissa on myös jatkossa sote-keskus, joka palvelee koko Vakka-Suomen aluetta. Uusikaupunki on alueen luonnollinen ja vakiintunut asiointipaikka.

Huomioita palveluverkkosuunnitelman laatimisperiaatteissa mainituista seuraavista lähtökohdista:

- 1) Väestön kehityksen ja sen mukaisen palvelutarpeen kehityksen vaikutukset eri toiminnoissa eri alueilla**



Palvelusuunnitelmassa ja Varhan 11.6.2026 päivätyssä tiedotteessa viitataan väestön kasvuun Turussa ja sen lähialueilla sekä kerrotaan väestön vähentyvän muualla. Palvelusuunnitelmassa tämä on yksi keskeinen lähtökohta ja perustelu palvelujen keskittämiseksi Turkuun ja sen lähialueille.

Uudenkaupungin kaupunki haluaa tuoda esiin sen, että pelkkä väestön määrällinen keskittyminen ja kasvu Turkuun ja sen lähialueille ei voi yksinään toimia palveluiden sijoittamisperusteena. Väestö, joka sijoittuu Turkuun ja sen lähialueille on tilastojen ja ennusteiden mukaan nuorta väestöä. Nuorempi väestö on terveempää ja tarvitsee ja käyttää sosiaali- ja terveystalvaeluita merkittävästi vähemmän kuin ikääntyvä väestö.

Niissä hyvinvointialueen kunnissa, joissa väestö määrällisesti vähenee, se myös ikääntyy hyvin nopeasti. Tilastokeskuksen viimeisimpien väestöennusteiden mukaan esimerkiksi Uudessakaupungissa yli 65- vuotiaiden määrä jatkaa kasvamistaan aina 2030-luvulle asti. Ikääntyvän väestön sosiaali- ja terveystalvaeluiden tarve on merkittävästi korkeampi kuin työikäisen väestön.

Uudenkaupungin näkökulmasta on siis keskeistä, että palvelusuunnitelmassa huomioidaan palvelujen keskittämisen lisäksi palveluiden tarve alueilla.

2) Saavutettavuus julkisin ja yksityisin liikennevälinein

Erikoissairaanhoidon palveluiden sijoittelu suurempiin yksiköihin hyvinvointialueen sisällä on perusteltua. Sosiaali- ja terveydenhuollon perustalvaelut tulee sen sijaan tarjota lähipalveluina.

Alueiden eriytymiskehitystä ei saa kiihdyttää tarpeettomalla palveluiden keskittämisellä. Kaikilla Varsinais-Suomen hyvinvointialueen asukkailla tulee olla tasavertaiset mahdollisuudet saada perustason sosiaali- ja terveystalvaelut asuinpaikasta riippumatta.

Koululaisten hammashoidon osalta esim. kouluihin jalkautuviin mobiiliyksikköihin panostaminen olisi erittäin toivottavaa, resurssiviisasta ja lapsiystävällistä.

3) Henkilöstön nykyinen ja ennustettu saatavuus

Uudenkaupungin kaupunki korostaa, että kansalaisten kokonaisvaltaisen palvelutarpeen tulee kaikissa olosuhteissa toimia tärkeimpänä palvelujen tarjontakriteerinä, eikä työvoiman



saatavuuden tule antaa merkittävästi vaikuttaa palvelujen sijoittamiseen.

Henkilöstön saatavuuteen voidaan nyt ja tulevaisuudessa vaikuttaa monin keinoin. Palvelujen saatavuus ja niiden sijoittelu tulee tapahtua alueiden tunnistettujen tarpeiden mukaisesti sen sijaan, että palvelutarjonnan vääristymää vahvistetaan keskittämällä palveluita suhteettoman paljon kasvukeskuksiin, joissa työvoiman saatavuus saattaa lähtökohtaisesti olla parempi. Esimerkiksi Varsinais-Suomen huono-osaisuusindeksin avulla voidaan kartoittaa ne alueet, joissa sosiaali- ja terveystalouden palvelujen tarve ja käyttö on suurta. Palvelujen saatavuuden ja niiden alueellisen sijoittelun tulee siis pohjautua tietojohtamiseen.

Mikäli Varha kuitenkin päättää edelleen luokitella työvoiman saatavuuden merkittäväksi palvelujen sijoittamiskriteeriksi, jolla sivuutetaan kansalaisten palvelutarve, tulee se todeta selkeästi ja perustella erityisen huolellisesti. Lähtökohtaisesti ei voi olla mitenkään hyväksyttävää, että palveluja tarjotaan mieluummin siellä, missä henkilöstö haluaa henkilökohtaisista syistä työskennellä kuin siellä, missä kansalaiset palveluja tarvitsevat.

Perustason päihde- ja mielenterveyspalvelut

Palvelusuunnitelman luonnoksessa todetaan, että Uudessakaupungissa Liljanlaaksonkadulla sijaitseva Puustintupa siirrettäisiin sote-keskuksen tiloihin, jossa tarjottaisiin myös matalan kynnyksen neuvontapalveluja. Puustintupa Liljanlaaksonkadulla on vakiintunut asiointipaikka ja erinomaisen sijaintinsa takia se on tavoittanut asiakkaat äärimmäisen hyvin. Jos palvelu siirretään sote-keskuksen tiloihin, on hyvin todennäköistä, että suurinta osaa matalankynnyksen neuvontapalvelun asiakkaista ei enää tavoiteta. Liljanlaaksonkadun sijainnin vahvuutena on se, että kiinteistökokonaisuuteen on sijoitettu myös muita palveluja kuten esim. Uudenkaupungin Kierrätyskeskus, joten asiakkaiden on ollut helppoa ja luonnollista asioida palveluissa ilman pelkoa leimaantumisesta. Uudenkaupungin kaupunki esittää, että Puustintuvan siirtoa ei toteutettaisi ainakaan ennen vuotta 2029.

Suun terveydenhuolto

Koululaisten hammashoidon osalta Uusikaupunki toivoo mobiiliyksikön perustamista. Liikkuva mobiiliyksikkö voisi olla esim. kouluihin jalkautuva mobiiliyksikkö. Liikkuviin yksikköihin panostaminen olisi erittäin resurssiviisasta ja lapsiystävällistä. Tämä



olisi koululaisten hammastarkastuksiin erityisen hyvin soveltuva palvelumuoto.

Toimintakykyä tukevat palvelut

Luonnoksen esitys apuvälinekeskustoiminnan ja sen huoltopalveluiden keskittämiseksi Turkuun, Saloon, Loimaalle ja Uuteenkaupunkiin on selkeä ja hyvin perusteltu.

Lasten, nuorten ja perheiden palvelut

Perhekeskuspalvelut, Lapsiperheiden erityispalvelut

Lasten ja nuorten mielenterveys sekä palveluiden riittävyys ovat nousseet yhdeksi Suomen merkittävimmistä yhteiskunnallisista kysymyksistä. Kouluterveyskyselyt ja tilastot osoittavat, että lasten ja nuorten ahdistuneisuus, mielialaoireet, masennus, itsetuhoinen käytös ja unihäiriöt ovat lisääntyneet. Yhä nuoremmilla lapsilla on vakavia käyttäytymisen säätelyn ongelmia, jopa väkivaltaisuutta. Ennaltaehkäisevät palvelut eivät ole riittäviä ja erikoissairaanhoidon ruuhkautunut. Tyksin lasten ja nuorten erikoissairaanhoidon ei pysty auttamaan läheskään kaikkia palveluita tarvitsevia lapsia ja nuoria. Riittävän mielenterveystuen puute aiheuttaa oppilaille myös pitkiä koulupoissaoloja, kouluakäymättömyyttä ja koulupudokkuutta.

Esitämme, että Varha ryhtyy tutkimaan uudenlaista palveluiden järjestämistapaa (esim. hankerahoituksella) niille lapsille ja nuorille, joilla on hoitokontakti mielenterveystyön erikoissairaanhoidon. Sairaalapaikkakuntien opetustoimiin voisi perustaa sellaisia opetusryhmiä, joihin sijoitetaan koulupäivien ajaksi Varhan mielenterveystyöntekijä. Näin mielenterveyden vahvaa tukea tarvitsevat lapset saisivat ensisijaisen avun luontaisessa toimintaympäristössään eli koulussa. Tällainen toimintamalli vastaavasti vähentäisi kalliiden erikoissairaanhoidon palveluiden tarvetta.

Asiasta on jo alustavasti keskusteltu Varhan ja Uudenkaupungin edustajien kesken.

Sosiaali- ja vammaispalveluiden palveluverkko

Työikäisten palvelut

Luonnoksessa todetaan, että: "Sosiaali- ja kriisipäivystyksen palveluja suunnitellaan tarjottavaksi Turun lisäksi terveydenhuollon



päivystysten yhteydessä Salossa, Uudessakaupungissa ja Loimaalla. Tämä on hyvin perusteltu ja selkeä linjaus.

Vammaispalvelut

Luonnosehdotuksessa (s. 29) todetaan seuraavaa: "Toiminnallisesti samankaltaisia pieniä toimipisteitä yhdistettäisiin siten, etteivät asiakkaiden palvelut vaarannu. Palveluille saadaan entistä toimivammat tilat, huomioiden palvelutarpeen muutokset." Tämä on hyvin "väljästi" muotoiltu ja asiakkoita tulee tarkentaa.

Vammaispalveluissa toimipisteiden yhdistely vaikuttaa myös kuljetuksiin, joten vaikka toimipisteitä yhdistämällä palvelut eivät sinällään vaarantuisi niiden laatu ja asiakkaan kokemus palvelusta saattaa heikentyä erittäin merkittävästi, jos esimerkiksi kuljetukset vaikeutuvat.

Ikääntyneiden palvelut

Luonnoksessa todetaan, että Uudessakaupungissa Kalannin palvelukeskus suljettaisiin. Tätä ei ole kuitenkaan perusteltu mitenkään. Tilastokeskuksen viimeisimpien väestöennusteiden mukaan esimerkiksi Uudessakaupungissa yli 65-vuotiaiden määrä jatkaa kasvamistaan aina 2030-luvulle asti. Ikääntyvän väestön sosiaali- ja terveystalouden tarve on merkittävästi korkeampi kuin työikäisen väestön. Tämän lisäksi Uudessakaupungissa on koko hyvinvointialueen korkeimmat omaishoidon tuen saajien määrät, joten Kalannin palvelukeskuksen sulkemiselle on hyvin vaikea löytää kestäviä perusteita. Uudessakaupungissa ei siis ole juurikaan mahdollisuuksia siirtää hoitovastuuta entistä enempää omaishoitoon.

Vuonna 2025 Uudessakaupungissa oli 75 vuotta täyttäneistä omaishoidon tuen piirissä 5 %, mikä ylittää selvästi sekä Varsinais-Suomen hyvinvointialueen että koko maan keskiarvot. Vuodesta 2010 vuoteen 2025 Uudessakaupungissa on tapahtunut merkittävää kasvua omaishoidon tuella kotona hoidettavien 75 vuotta täyttäneiden osuudessa. Vuonna 2010 osuus oli noin 2,7 %, kun taas vuoden 2025 uusin arvo on 5 %.

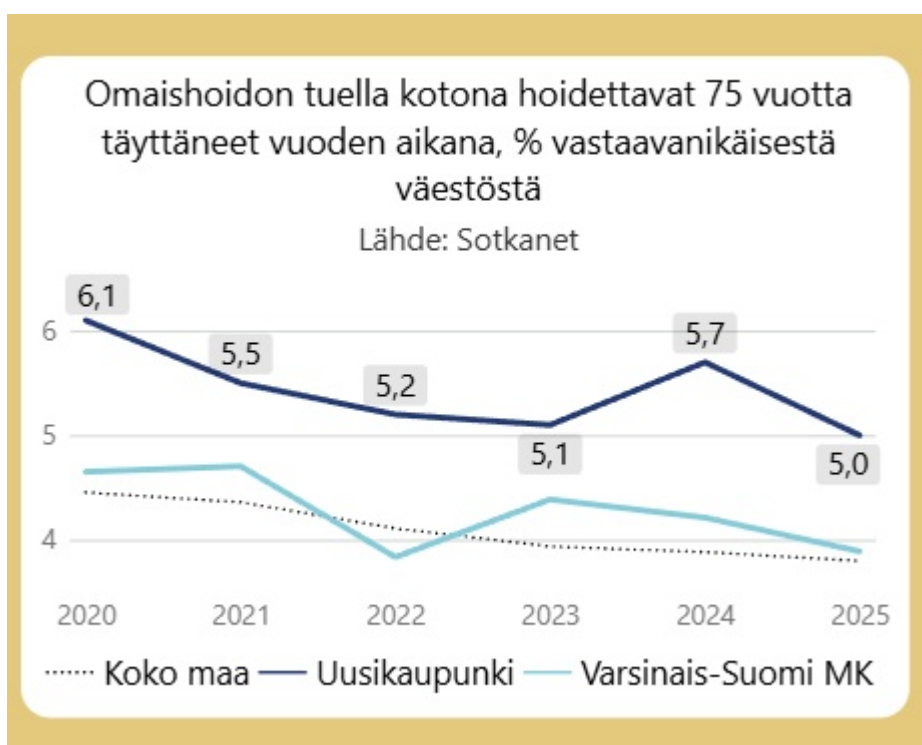
Uusikaupunki ylittää selvästi sekä koko maan keskiarvon että Varsinais-Suomen hyvinvointialueen tason. Vuonna 2025 koko maan ja Varsinais-Suomen hyvinvointialueen keskiarvo on alle 4 %. (Kts. Taulukko 1.)

Tämän lisäksi väestön vanheneminen alueella lisää entisestään palveluiden tarvetta. Tähän tietoon pohjautuen Uudenkaupungin kaupunki esittää, että Kalannin palvelutaloa ei suljettaisi.



On myös huomioitava, että Varhan ikäihmisten kotipalvelun palvelurannekkeen vasteaika on Uudessakapungissa merkittävästi pidempi kuin esimerkiksi Turussa. Vasteajat pitää yhdenmukaistaa koko hyvinvointialueella. Vasteaika ei saisi olla pidempi kuin 30 minuuttia.

Taulukko 1.



Sairaalapalvelut

Erikoissairaanhoito, diagnostiset palvelut ja päivystys

Luonnoksessa todetaan seuraavaa: "Yhteispäivystys toimii edelleen Tyksissä 24/7, päivä- ja ilta-aikainen päivystys Salossa, Loimaalla ja Uudessakaupungissa toistaiseksi. Uudenkaupungin päivystyksen ja Loimaan päivystyksen jatkoa arvioidaan suunnitelmakaudella ja tarvittaessa suunnitelmaan voidaan esittää muutoksia."

Uudenkaupungin näkökulmasta on erittäin tärkeää, että palvelut sekä ilta- ja viikonloppupäivystys säilyvät alueella, sillä etäisyys Turkuun on pitkä ja palvelujen keskittäminen heikentäisi hoitoon pääsyä ja potilasturvallisuutta. Samoin ensihoito- ja



pelastuspalvelujen riittävä saatavuus ympäri vuorokauden on välttämätöntä asukkaiden turvallisuuden turvaamiseksi.

Uudenkaupungin ja Vakka-Suomen elinkeinorakenne pohjaa vahvasti teollisuuteen, jossa on perinteisesti tehty vuorotyötä. Aamu-, ilta-, yö- ja viikonlopputyö nostaa terveys- ja tapaturmariskejä ja sen myötä tarve terveyspalvelujen päivystykselle alueella on merkittävä. Päivystyspalveluiden sijoittelussa tulee myös huomioida kustannushyötylaskelmat.

Perustason sairaalapalvelut

Luonnoksessa esitetään, että Vakka-Suomen perustason osastot siirtyisivät Laitilan sote-asemalta ja väistötiloista peruskorjattuihin tiloihin Uuteenkaupunkiin vuonna 2028. Tämä on erittäin hyvä ja selkeä linjaus, joka vahvistaa Uudessakaupungissa tarjottavia sote-palveluita kaikille vakkasuomalaisille.

Luonnoksen loppuun on kirjattu palvelulupaus: "Pidämme huolen siitä, että hyvinvointialueen väestö saa laadukkaat ja vaikuttavat palvelut tarpeidensa mukaisesti." Tämä palvelulupaus kiteyttää erittäin hyvin koko Varhan palveluverkkosuunnitelman vuosille 2027–2029. Uudenkaupungin kaupunki on erittäin sitoutunut tekemään omalta osaltaan tiivistä yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa, jotta tämä palvelulupaus saadaan lunastettua ja toteutettua täysimääräisesti.

Palveluverkkovisio 2027–2037

Palveluvissiossa käytetty aluejako on selkeä ja hyvin perusteltavissa. Uusikaupunki on Vakka-Suomen keskuskunta, johon alueen sote-palveluita keskitetään myös tulevaisuudessa.

Huomioita palveluverkkovisio laatinisperiaatteissa mainituista seuraavista lähtökohdista:

- 1.) "Keskeisenä lähtökohtana palveluverkkovisioinnissa on väestön palvelutarpeiden kehitystä ennustavien tekijöiden tunnistaminen ja huomioon ottaminen, erityisesti: Väestömäärän muutokset kullekin palvelulle relevantissa ikä-/asiakasryhmässä (suhteellinen ja absoluuttinen asukasmäärän ennustettu muutos alueittain)."



Uudenkaupungin kaupunki haluaa tuoda esiin sen, että pelkkä väestön suhteellinen tai absoluuttinen määrä ei voi yksinään toimia palveluvision selkärankana tai suunnitteluperusteena. Väestö, joka sijoittuu Turkuun ja sen lähialueille on tilastojen ja ennusteiden mukaan nuorta väestöä. Nuorempi väestö on terveempää ja tarvitsee sekä käyttää sosiaali- ja terveystalvaeluita merkittävästi vähemmän kuin ikääntyvä väestö.

Niissä hyvinvointialueen kunnissa, joissa väestö määrällisesti vähenee, se myös ikääntyy hyvin nopeasti. Tilastokeskuksen viimeisimpien väestöennusteiden mukaan esimerkiksi Uudessakaupungissa yli 65- vuotiaiden määrä jatkaa kasvamista aina 2030-luvulle asti. Ikääntyvän väestön sosiaali- ja terveystalvaeluiden tarve on merkittävästi korkeampi kuin työikäisen väestön.

Uudenkaupungin näkökulmasta on siis keskeistä, että palvelusuunnitelmassa huomioidaan palvelujen keskittämisen lisäksi palveluiden kokonaisvaltainen tarve alueilla. Tarkastelussa tulee huomioida myös Varhan julkaisema huono-osaisuusindeksi, jonka avulla voidaan kartoittaa ne alueet, joissa sosiaali- ja terveystalvaeluiden tarve ja käyttö on suurta. Palveluviossa tulee kokonaisvaltaisesti huomioida alueella asuvan väestön ikärakenne ja sen tuomat tarpeet palveluille sekä hyödyntää sitä terveys- ja hyvinvointitietoa, jota alueen asukkaiden tarpeista on saatavilla. (huono-osaisuusindeksi.)

Palveluvision tietopohjaa tulee siis laajentaa, jotta se nojaa vahvemmin tietojohntamiseen.

Työikäisten palveluverkkovisio

Viossa todetaan hyvin, että pitkäaikaistyöttömyyden kasvu lisää tarvetta työllistymistä tukeville sosiaalipalveluille ja että asiakasmäärää kasvattaa myös työllistymisen monialaisen edistämisen lainsäädäntö. Pitkäaikaistyöttömyyden lisääntyminen on myös työllisyyspalveluiden keskeinen ongelma, jonka ratkaisuisa monenkeskinen viranomaisyhteistyö on ratkaisevassa roolissa.

Viossa on otettu oikein huomioon se, että paras vaikuttavuus saadaan lähipalveluilla ja asiakkaat kohtaamalla. Lisäksi esitetty ajatus kuntoutuskampusten toteuttamisesta on hyvä ja kannatettava. Uudenkaupungin kaupungin näkökanta on, että toiminnat yhdistävä kuntoutuskampus olisi järkevintä sijoittaa samoihin tiloihin työllisyyspalvelujen kanssa, jolloin saavutettaisiin paras synergia



Uusikaupunki

viranomaistoimintojen kesken. Uudenkaupungin työllisyyspalvelut, joka vastaa myös Kustavin, Pyhärannan, Taivassalon ja Vehmaan työllisyyspalveluista, sijaitsevat kaupungin hallintorakennuksessa, jossa jo on myös Varhan toimintoja.

Esittelijä: Kaupunginjohtaja Atso Vainio

Päätösehdotus:

Kaupunginhallitus päättää

- antaa selostuksen mukaisen lausunnon Varsinais-Suomen hyvinvointialueelle palveluverkkosuunnitelman 2027–2029 sekä palveluverkkovision 2027–2037 luonnoksista ja
- että pöytäkirja tämän asian osalta tarkastetaan kokouksessa.

Päätös:
